

Góðu tit øll.

Fyrst vil eg takka fyri, at - eg aftur í ár - eri boðin at siga nøkur orð í samband við setanina av aliráðstevnuni.

--0--

Kappingin á heimsmarknaðinum um alilaksin er beinhørð, men føroyska alivinnan stendur seg væl í kappingini. Tað hava tit víst - bæði væl og virðiliga.

Tað er ikki uttan orsøk, at borðreitt verður við heilsugóðum føroyskum laksi á heimsins bestu matstovum.

Allastaðni fáa vit at vita, at tann føroyski laksurin er *‘highest quality, healthy and sustainable’*.

Søgan um alingina røkkur yvir eitt 50 ára tíðarskeið. Tíðarskeiðið fram til dagin í dag eigur øll sløg av lagnum. Alt byrjar við Just í Túni og hansara serstøku framskygdu eginleikum. Vónin birtist um eina nýggja vinnu og alt sá sera ljóst út, men so gekk galið, og tey flestu av okkum minnst ilt á hesa tíðina.

Takkað veri framtakshugaðum vinnulívsfólki og skilagóðari lóggávu kunnu vit í dag **errin** siga, at alivinnan í Føroyum er millum tær fremstu – **kanska fremst** - í heiminum.

Eg veit, at vinnan ansar væl eftir tí, sum er bygt upp. Ein partur av hesum er at viðurkenna, at alivinnan í Føroyum hevur nakrar avbjóðingar, sum vit taka í størsta álvara og gera nakað við.

Tí sita vit her í dag. Vit gera upp støðuna – ásanna hvat kundi verðið gjørt betur, fáa íblástur og seta út í kortið - hvønn veg framtíðar alivinnan skal fara.

Avbjóðingarnar eru har – avbjóðingar sum vinnan og almenni myndugleikin í samstarvi kunnu og skulu gera nakað við.

Lúsatrúpuleikin er framvegis ein avbjóðing. Brot verða enn - í alt ov stóran mun - gjørd á lúsakunngerðina.

Støðan er tó batnað, eftir at kunngerðin varð herd. Færri laksalýs eru, og nýtslan av heilivági er eisini minkað.

Eg veit, at hetta hevur verið ein strævin tíð hjá tykkum, og takk fyri tykkara ágrýtni, men enn er ikki sloppið.

Tí støðan er ikki nóg góð. Laksalúsin er ein av størstu váðunum og avbjóðingunum í alivinnuni, bæði her heima og aðrastaðni. Sterka sjóvarfalsdrivnað smittusambandið millum aliøkini ger, at eingin sleppur undan at raðfesta sjúkufyribyrging sera ovarliga.

Nógv munagóð átøk verða gjørd fyri at týna lúsapláguna. Royndirnar við rognkelsum tykjast hepnast væl. Størri smolt, viðgerð við feskvatni, hitaviðgerð og mekaniskari avlúsing fara væntandi eisini at gera sítt. Úrslitini av hesum átøkunum síggjast, men spurningurin er um hetta røkkur. Tí mugu vit tora at spyrja, um tað hevði verið skilagott at endurskoða lúsakunngerðinar og lækka tali av kynsbúnum lús enn meira og/ella hækka avleiðingarnar av teimum brotum, ið framd verða. Vit mugu ásanna, at strembanin eftir at basa laksalúsini er gott fyri náttúruna, men fer illa við fiskinum og fellið økist tí munandi. Her er ein avbjóðing, sum vil nakað. Enn er fellið lægri enn í teimum londum, sum vit sammeta okkum við, men tað er vaksandi og er í dag ein álvarsligur trupulleiki, sum vit mugu gera nakað við. Eg veit at alivinnan arbeiðir hart og málrættað fyri at venda gongdini.

Tað er ein fortreyt, at alivinnan verður skipað í samljóði við umhvørvið, sum hon er partur av. Vit vita við vissu, at náttúran og lívfrøðin gera vart við seg, um tey verða sett undir trýst.

Í vetur var drúgt orðaskifti um umhvørvisligu avbjóðingarnar við alivinnuni. Tað er gott, at umhvørvisávirkanin frá alivinnuni verður sett á breddan. Og tað er gott, at tit sum varða av alifyritøkunum taka støðuna í álvara og vilja vísa virðing fyri samfelagnum, tit eru partur av.

Tí hetta snýr seg um umhvørvið, sum vit øll í Føroyum skulu liva av og liva við.

Ábyrgdina av náttúruni og umhvørvinum eiga vit í felag. Sum politiskur myndugleiki mugu vit eisini viðurkenna, at vit hava verið ov afturhaldin. Vit vita ov lítið um umhvørvið og lívið, har aliøkini eru, og vit kenna ikki nóg væl langtíðaravleiðingarnar av aling á føroysku firðunum. Eg veit, at alararnir vilja gera tað sum krevst, og sum landsstýrismaður fari eg í næstum undir at fáa árinnsarbeiði í fasta legu. Vit hava sama áhuga og sama mál at røkka og tí skulu átøkini gerast í tøttum samstarvi við politiska myndugleikan og vinnuna sjálva.

Skulu Føroyar standa seg í kappingini frameftir, so kunnu vit ikki gera meira av tí sama. Heimsframleiðslan av laks veksur, og nýhugsan fær alla staðni rúmd. Í øðrum londum verða stórar íløgur gjørdar í nýggjar alihætir - eitt nú alistøðir á landi og aling á opnum havi. Kapprenningin at finna upp á nýtt fer eftir øllum at døma bara at vinda upp á seg.

Vit vóna tí, at nýggja alilógin - eisini her heima - fer geva rúm fyri nýhugsan. At hon kann vaksa um nýggjar fjølbroytar framleiðslur, fer at tryggja ein betri og effektivari rakstur í verandi alivinnu og fer at eggja til aling bæði á landi og á meira harðbalnum øki og at vit soleiðis - í javnvág og virðing fyri náttúruna - kunnu økja um framleiðsluna og tryggja framhaldandi **búskaparvøkstur** í Føroyum.

Fríhandilsavtalur við onnur lond, serliga Russland og Kina, er ein sera týðandi táttur fyri kappingarførið og haldførið í vinnuni. Vit brúka nógva orku fyri at røkka nýggjum avtalam, men hetta er ikki ein løtt uppgáva. Vit eru sum marknaður fáment í tali, og vit mugu bara viðurkenna, at onnur lond raðfesta ikki - av sínum eitingum - handilssamband við Føroyar ovarliga.

Góða umdømið hjá føroyska alilaksinum **vekir** kortini virðing úti í heimi, ið vit sum tjóð njóta gott av.

Við millum øðrum viðurkenda føroyska alifiskinum sum jarnbrot, gera vit alt fyri at styrkja handilssambandið við stóru marknaðirnar. Tað tekur tíð og áhaldni, men tað gongur støðugt framá, og at enda røkka vit málinum.

Góðu tit. Nógv er hent hesi seinastu 50 árin. Virkisfýsnu alararnir, knáu starvsfólkini, skilagóða lógarverkið og okkara góðu náttúrugivnu umstøður at ala, eru bulurin undir góðu gongdini.

Mett verður, at framleiðslan fer at økjast næstu árin. Gongur tað væl, kann framleiðslan í alivinnuni vaksa munandi tey næstu 3 til 5 árin og ein útflutningsvøkstur í sama tíðarskeiði uppá omanfyri eina milliard er tí væl hugsandi.

Við vaksandi útflutningi av burðadyggum matvørum úr Føroyum til heimin røkja vit eisini eitt av endamálinum við teimum 17 Heimsmálunum.

Í Føroyum er samfelagsligi ágóðin av alivinnuni sjónligur allastaðni. Tað legst afturat við arbeiðsplássum og vitanarstørvum, og úr Svínoy suður í Lopra spretta spennandi verkætlanir. Í Skopun og við Áir hevur Bakkafrost yvirtikið lívfiskaverkætlanina hjá Fiskaling, og tann fyrsti upprunafiskurin fór á sjógv á Lambavík í gjár. Við avtaluni hava vit veitt trygd fyri, at føroyska laksastamman verður varðveitt. Eg eri sannførdur um, at verkætlanin við føroyska upprunafiskinum styrkir virðisketuna, tryggjar betri og lívssterkari smolt, og so er hon er eisini ein sera góð sölusøga um ein vøru av føroyskum uppruna.

Eg veit, at tit gera íløgur við skili, so haldførið í vinnuni er gott. Og lat tað vera púra greitt, at í øllum lutum skal haldførið í vinnuni hava størri týdning enn stuttíðarvinningur. Vit eiga at semjast um, at Føroyska alivinnan skal fremst av øllum vera ein burðardygg vinna, bæði búskaparliga, sosialt og umhvørvisliga.

Eg ivist ikki í, at verður rætt atborið, so er alivinnan væl fyri at taka ímóti teimum avbjóðingum sum eru.

Við hesum er aliráðstevnan 2019 sett.

Góða ráðstevnu og blíðan byr.